

ضمیمه
ماهنامه تعاون

بهار تعاون

آموزشی، ترویجی و اطلاع رسانی

من به تعاون اعتماد دارم

تا این روح تعاون و تعهد
در جامعه برقرار است
کشور عزیز از هر آسیب
انشاء... مصون است.
(حضرت امام خمینی)

وزیر تعاون:

- نمونه سازی در فرآیند اقتصاد تعاونی ضروری است
- نخستین بانک تعاونی
- راه اندازی ۳۰ هزار تعاونی آموزشی در سال جاری
- نهضت تعاون مالزی
- تحقق بند "ب" سیاستهای ابلاغی اصل ۴۴ در "گرو آموزش تعاون"
- مدیریت مشارکت و اثرات آن

چکیده گزارش طرح های ملی در سال ۱۳۸۶

- شناخت جایگاه و حوزه های فعالیت تعاونی های گردشگری در ایران
- عضویت در شرکت تعاونی

نمونه سازی در فرآیند اقتصاد تعاونی ضروری است

وزیر تعاون گفت: واگذاری مسئولیت های اقتصادی به مردم در گرو ایجاد زمینه های لازم و توانمندسازی مردم است.

محمد عباسی در نشست هم اندیشی در خصوص اجرای تفاهم نامه های وزارت تعاون و سایر دستگاه ها، تصریح کرد: ۸۰ درصد اقتصاد در تصدی دولت و ۲۰ درصد آن هم آزاد است که از این مقدار، درصد عظیمی از سرمایه ها در اختیار عدهای خاص قرار دارد. وی ادامه داد: در تاریخ انقلاب ایران، دکتترین های زیادی ارایه شده است که همه بر این اصل تاکید داشتند که شیوه اقتصاد دولتی، عارضه خطرناکی برای اقتصاد است و نتیجه ای جز

تکثیر ثروت در دست عدهای خاص ندارد. عباسی تصریح کرد: اکثر مردم در زمینه ورود به عرصه اقتصاد آگاهی کامل ندارند، این درحالیست که درصد قابل توجهی از مردم نیز خواهان کار دولتی هستند. وی خاطر نشان کرد: واگذاری تصدی های اقتصادی به مردم و ارایه امکانات بدون آگاهی بخشی و آموزش های لازم، نه تنها نتیجه ای در بر نخواهد داشت بلکه عوارض ناموزون و ناگواری برای اقتصاد دارد. وزیر تعاون با بیان اینکه ما با دو گروه کشور در جهان مواجه هستیم، اظهار داشت: گروهی از کشورها در حال توسعه هستند که به توانمندسازی و زمینه سازی نیاز دارند و عدهای دیگر از کشورها که در عین داشتن شرایط اول، خواهان تامین عدالت اجتماعی هستند که کشور ما در زمره این کشورها قرار دارد. وی بر ضرورت کاهش فاصله طبقاتی در جامعه تاکید کرد و گفت: بر اساس مقوله عدالت اجتماعی بنا بر این نیست که ثروت در اختیار عدهای خاص قرار بگیرد و از لحاظ اجتماعی نیز اقلیت مدنظر نیستند بلکه اکثریت باید در فرآیند اقتصاد نقش داشته باشند. وزیر تعاون اذعان داشت: بنا بر اندیشه های شهید بهشتی تعاون یک شیوه کارآمد برای توانمندسازی مردم و توزیع ثروت است و این منوط به اجرای درست این روش در جامعه است. عباسی گفت: بر این اساس تعاون در فرآیند توانمندسازی افراد و تامین امکانات نقش اساسی دارد، تا در یک نظام آموزشی که از مدرسه و دانشگاه شروع می شود و دستگاه های اجرایی و سایر سازمانها را بر می گیرد، فرآیند توانمندسازی تکمیل شود و افراد با هدایت بخش تعاون وارد اقتصاد شوند.

وزیر تعاون با اشاره به بیانات مقام معظم رهبری در خصوص ضرورت نمونه سازی در کشور، افزود: مطابق با دستور رهبری و مواضع دولت در زمینه بخش تعاون، تفاهم نامه ها زمینه های مساعد برای مشارکت همه جانبه دستگاهها در توانمندسازی مردم در اقتصاد هستند. وی تاکید کرد: برای

اینکه شیوه تعاون به عنوان الگوی مناسب اقتصاد اجرا شود نیازمند تعریف اهداف مشترک سازمانی هستیم و تنها یک سازمان نمی تواند به صورت یک جانبه عمل کند. عباسی در پایان با بیان اینکه از آغاز ایجاد جنبش تعاون در جهان در سال ۱۸۶۰ تاکنون، هنوز ما با مواضع و مولفه های قدیمی تعاون سرو کار داریم، گفت: تاکید مقام معظم رهبری بر نمونه سازی یکی از روشهای مساعد برای ایجاد جنبش جدید در فرآیند اقتصاد تعاونی است.

تحقق سهم ۲۵ درصدی بخش تعاون منوط به تدوین برنامه جامع است

وزیر تعاون تحقق سهم ۲۵ درصد بخش تعاون در اقتصاد ملی را منوط به تدوین برنامه جامع و حمایت دولت و مجلس دانست. محمد عباسی تعاون را به دستیابی مردم به سعادت نسبی تعبیر کرد و گفت: تعاون به رشد اقتصادی مردم همراه با توسعه عدالت اجتماعی توجه دارد. وزیر تعاون اظهار داشت: با وجود اینکه تعاون به عنوان یکی از بخشهای ۳ گانه اقتصاد کشور از ابتدای تدوین قانون اساسی و تشکیل نظام پیش بینی شده بود ولی متأسفانه تا زمانی که بتواند دارای ساختار سازمانی شود و توانمندی های خود را نشان دهد ۱۴ سال پس از پیروزی انقلاب به طول انجامید. عباسی از شروع فعالیت تعاونی ها در توزیع کوبین خواروبار و رفع نیازهای جامعه در ابتدای تشکیل تعاونی ها در کشور سخن گفت و ادامه داد: متأسفانه کسانی که مخالف شکل گیری تعاون در اقتصاد کشور بودند، این حوزه را تا مرحله انحلال نیز پیش برند ولی با برنامه های دولت نهم و سیاستهای ابلاغی اصل ۴۴ از سوی مقام معظم رهبری، بخش تعاون وارد مرحله جدیدی شده است. وی بیان داشت: امینوارم با تشکیل بانک توسعه و تعاون و ابلاغ قانون سیاستهای اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی، بخش تعاون در اقتصاد کشور شکوفا شود ولی برای تحقق سهم ۲۵ درصدی نیاز به تدوین برنامه جامع است که پس از ابلاغ سیاستها با کمک و حمایت دولت و مجلس برنامه ها را محقق می کنیم. وزیر تعاون از معافیت های مالیاتی و بیمه ای در نظر گرفته شده در قانون اصل ۴۴ قانون اساسی برای حضور مردم و سرمایه گذاری در بخش تعاون به عنوان یک فرصت حضور در این عرصه نام برد و تاکید کرد: هم اکنون کار گروه تحولات اقتصادی در دولت نیز به دنبال دستیابی به ساز و کارهای توسعه عدالت اجتماعی و رونق اقتصادی در کشور است که جز از طریق تعاون میسر نیست ■

دانشگاه ها بهترین بخش برای سرمایه گذاری تعاون هستند

تعاونی های دانشگاهی که برخوردار از طرح های توجیهی باشند با ۱۰ درصد آورده خود می توانند تا ۹۰ درصد تسهیلات بگیرند.

غلامحسین حسینی نیا - معاون ترویج آموزش و تحقیقات وزارت تعاون با تاکید بر سرمایه گذاری در دانشگاه ها گفت: در بررسی های کارشناسی به این نتیجه رسیدیم که سرمایه گذاری بر روی تشکیل تعاونی های منفرد جواب نمی دهد و باید در بخش هایی سرمایه گذاری کنیم که برای بخش تعاون حالت مولد داشته باشد و یکی از بهترین بخش ها، دانشگاه ها است. وی افزود: در شرایطی که از یک سو مشکل اشتغال را برای دانشجویان کشور داریم و از سوی دیگر با تعداد عظیم فارغ التحصیلان جویای کار روبه رو هستیم استفاده از پتانسیل دانشگاه ها مثمرتر است. حسینی نیا ادامه داد: جزء دوم اصل ۴۴ قانون اساسی مصداق بارز دانشگاه ها است زیرا در آنجا گفته شده که کسانی که توانایی انجام کار را دارند ولی فاقد ابزار و امکانات لازم هستند باید از تسهیلات و شرایط تامین کار برخوردار شوند. وی متذکر شد: در همین راستا راه اندازی واحدهای مشاوره و کارآفرینی در دانشگاه ها را دنبال کرده ایم که فاز اول آن در دانشگاه صنعتی شریف بود.

معاون آموزش، ترویج و تحقیقات وزارت تعاون در خصوص مزیت های تشکیل واحدهای مشاوره دانشگاهی اظهار کرد: مزیت بزرگی که این واحدها دارند این است که می توانیم بازرگانی ترین و سهل ترین راه ها به دانشجویان آموزش بدهیم و سطح اندیشه های آنان را متعالی و ارتقاء بخشیم. حسینی نیا درباره تامین بودجه مورد نیاز برای راه اندازی واحدهای مشاوره و کارآفرینی در دانشگاه ها اظهار کرد: در بحث سرمایه گذاری های فیزیکی و تسهیلات مالی وزارت تعاون در قالب منابع داخلی اقدام خواهد کرد. در سال جاری پیش بینی شده که صندوق تعاون ۶۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به تعاونی های کشور بدهد که ما می توانیم این تسهیلات را با اولویت تعاونی های دانشگاهی پرداخت کنیم. وی در عین حال نوع گرایش کاری تعاونی ها را در میزان تسهیلات تخصیص داده موثر خواند و گفت: اگر یک تعاونی گردشگری تاسیس شود می توان با هزینه اندکی و با همراهی تعدادی از دانشجویان باستان شناسی، جغرافیا و زبان فارسی و انگلیسی این تعاونی را شکل داد. حسینی نیا با بیان اینکه تعاونی هایی که دارای طرح های توجیهی باشند می توانند با ۱۰ درصد آورده خود، کار را شروع کنند، گفت: تعاونی ها به شرط داشتن طرح های توجیهی و با ۱۰ درصد آورده خود می توانند تا ۹۰ درصد تسهیلات بگیرند. معاون وزیر تعاون همچنین با اشاره به سفرهای استانی ریاست جمهوری اظهار کرد: خوشبختانه در بیشتر سفرهای ریاست جمهوری مبالغی برای تعاونی های بانوان، جوان و فارغ التحصیلان پیش بینی شده که از برخی امتیازات نظیر تخفیف در سود استفاده کننده که در استان ها تا سقف ۱۰ میلیارد تومان اعتبار هم پیش بینی شده است ■

واحدهای توسعه تعاون و کارآفرینی دانشگاهی

می باشند. در شرایط خاص و با نظر دانشگاه (مراکز کارآفرینی) کارآفرینان، صاحبان مشاغل فنی، نخبگان، کارکنان دانشگاه و حتی خیرینی که علاقمند به اشتغال پایدار و مفید دانش آموزان دانشگاهی هستند می توانند جز مخاطبان باشند.

سرمایه و منابع مالی در تعاونی های دانشجویی

- منابع اجرای طرح می تواند از محل های مختلفی تامین گردد:
- ۱- محل پس انداز دانشجویان؛ اولیاء دانشجویان و یا افراد خیر
- ۲- سرمایه تعاونی های دانشجویی از محل آورده اعضا به میزان حق السهم اعضای تعاونی و طبق مصوبات اساسنامه
- ۳- تسهیلات و اعتبارات تخصیصی از محل منابع در اختیار دستگاه های همکار در طرح شامل صندوق تعاون، صندوق رفاه دانشجویان، بانک توسعه تعاون، صندوق مهر رضا، اعتبارات تبصره های بودجه
- (طرح های زود بازده، و جوه اداره شده، منابع دفتر فناوری ریاست جمهوری) و منابع داخلی صندوق ها؛ موسسات مالی و بانک ها ■

اهداف طرح

- توسعه فرهنگ تعاون در بین قشر دانشگاهی به ویژه دانشجویان و اساتید دانشگاه ها
- شناسایی علائق و تمایلات واقعی دانشجویان در زمینه کار و راهنمایی ایشان برای

- اشتغال در شغل مورد نظر در قالب تعاونی از بلبو ورود به مراکز دانشگاهی
- آموزش عملی و کارآموزی دانشجویان در زمینه های مرتبط با رشته های تخصصی آنها
- سازماندهی و حمایت از گروه های همسان (از نظر گرایش های علمی و فنی و ویژگی های اجتماعی و اقتصادی مشترک و ...) در قالب واحدهای کسب و کار تعاونی

مجریان طرح

کلیه مراکز کارآفرینی دانشگاهی، واحدهای دانشگاهی دولتی و غیردولتی (موسسات غیرانتفاعی و دانشگاه آزاد اسلامی) به عنوان مجریان طرح محسوب می گردند

مخاطبان (جمعیت هدف)

- مخاطبان این طرح کلیه دانشجویان، دانش آموزان و اساتید،

تحقق بند "ب" سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ در گرو آموزش تعاون

دکتر غلامحسین حسینی نیا - معاون وزیر تعاون

افراد در اثر آموزش برای زندگی با روش و فکر تعاونی و فعالیت در شکل تعاونی آماده نشوند، قانون نقش مؤثری نخواهد داشت.

در کشورهای رو به رشد، علت عمده پیدایش مشکلات اساسی برای موفقیت امر تعاون و گسترش روح و اندیشه تعاونی بین مردم، فقدان افراد تعلیم دیده و متخصص و پائین بودن سطح دانش و اطلاعات اعضاء است.

اگر تشکیل یک شرکت تعاونی تولیدی به منظور حل یک مشکل اقتصادی به خصوص صورت می‌پذیرد، در هنگام تشکیل و فعالیت آن باید به عوامل زیر توجه ویژه‌ای مبذول گردد:

- الف - انتخاب مدیران شایسته
- ب - تصریح مسؤلیتها
- ج - تقسیم عادلانه کار بین اعضاء
- د - پرداخت دستمزد در برابر کار انجام یافته بر اساس مهارت و تخصص
- ه - توجه به شایستگی های اخلاقی علاوه بر مراتب تخصصی .

با این شرایط به نظر می رسد یکی از الزامات اساسی برای دستیابی به سهم ۲۵ درصدی بخش تعاون در اقتصاد ملی تا پایان برنامه پنج ساله پنجم پرداختن به مقوله " آموزش تعاونی ها" است که حداقل در سه بخش آموزشهای فنی و حرفه ای؛ آموزش های مدیریتی و آموزشهای پایه مفهوم تعاون برای دو جامعه هدف ارکان تعاونی ها (مدیران؛ هیئت مدیره و بازرسیین" و اعضاء تعاونی ها به خصوص در مقوله حقوق متقابل عضو - تعاونی و شناخت وظایف و اختیارات هیئت مدیره می بایست مد نظر قرار گیرد. پرواضح است که شناخت موارد فوق توسط اعضا ضمن اینکه از بسیاری از اختلافات و شکایتها که به دلیل عدم آگاهی صورت می پذیرد جلوگیری نموده؛ اعضا را در جایگاه بهترین ناظران تعاونی قرار داده و مقوله مشارکت اعضا در سرنوشت تعاونی را به بهترین وجه ممکن رقم می زند.

بر این اساس ضروری است در لایحه اصل ۴۴ مقوله آموزش و توانمند سازی تعاونی ها مورد توجه جدی قرار گرفته و ان شالله با تمهیدات ویژه عملیاتی شود ■

تعاون در مفهوم خاص خود، نوعی همکاری و مشارکت افراد است برای تأسیس یک سازمان اقتصادی با قبول اصولی که بهره برداری از توان افراد را با ارج نهادن به آزادی های فردی در قالب جمع و تشریک مساعی در بر می گیرد. بدین ترتیب، مسئله درک گروهی مفاهیم و ارزش ها و به تبع آن آموزش افراد و طبقات جامعه در مسائل اقتصادی و فعالیت های جمعی، امور مالی و کسب و کار مطرح می شود و از آنجایی که شرکت های تعاونی توسط اعضاء خود آنها اداره می شوند، اداره

شرکت وقتی با موفقیت همراه خواهد شد که هر یک از اعضاء، بویژه مدیر، وظیفه، هدف و روش کار خود را بدانند.

در مجموع، تعاون نهضتی است اقتصادی که روش های آموزشی را به کار می بندد. عکس این مطالب نیز به همان اندازه صادق است، یعنی می توان گفت: تعاون نهضتی است آموزشی که روش های اقتصادی را بکار می بندد .

بطوری که تجربه نشان داده است در بسیاری موارد عدم توجه به عامل انسانی بیش از عدم امکانات اقتصادی موجب شکست شرکت های تعاونی در فعالیت های خود شده است. شرکت های تعاونی می توانند با تشکیل اردوگاههایی که اعضاء یا متقاضیان عضویت با یکدیگر مواجه می شوند، افراد شایسته برای عضویت را پیدا کرده و فضائل لازم برای عضویت در شرکت را در آنان تقویت کنند.

در گزارشی که به مناسبت کنفرانس بین المللی تربیت و آموزش تعاونی در سال ۱۹۶۴ در زوریخ تهیه شده نماینده نهضت تعاون سوئد به نکته جالبی اشاره کرده است: "اگر ممکن بود که نهضت تعاونی را از نو آغاز نمود و ناگزیر بودیم در شروع کار یکی از دو طریق:

- الف- شروع کار بدون سرمایه ولی با شرکاء و اعضایی مطلع و تعلیم دیده.
- ب- شروع کار با سرمایه فراوان ولی با اعضاء و همکارانی بی اطلاع و آموزش ندیده انتخاب کنیم، با تجربیاتی که تا بحال اندوخته ایم، بی شک شق نخست را انتخاب می کردیم."

مطالعات موردی بسیاری نشان دهنده آنست که در نمونه های موفق تعاونی ها، اعضاء، بویژه مدیر از سطح آموزش بالاتری برخوردارند . بنابراین، مدیریت یکی از عوامل بسیار مهم در موفقیت یک تعاونی است که رابطه مستقیمی با میزان آگاهی و سطح تحصیلات فرد دارد. در نتیجه، چنانچه خواستار عملکرد موفق یک تعاونی باشیم، باید به مدیر و نحوه مدیریت وی که از سطح آموزش و آگاهی وی نشأت می گیرد، توجه خاصی مبذول داشته و همیشه مد نظر داشته باشیم که: " شرکت های تعاونی و اصولاً نهضت تعاون، با آموزش شروع می شود و نه با قانون." تا وقتی که

● دومین نمایشگاه توانمندی های شرکتهای تعاونی بانوان خراسان شمالی در بجنورد برگزار شد، در این نمایشگاه ۱۸ شرکت تعاونی فعال از سراسر استان محصولات خود را در زمینه های خدمات، تولید، پوشاک، صنایع غذایی و صنایع دستی به نمایش گذاشتند.

● عملیات آماده سازی اولین پروژه مسکن مهر در استان تهران در قالب پروژه ای در زمینی به مساحت ۴۰ هکتار در منطقه محک شهرستان دماوند آغاز شد.

● مدیر کل تعاون آذربایجان شرقی از تبدیل شدن اتاق تعاون آذربایجان شرقی به یکی از پایگاههای صادرات کشور در آینده نزدیک خبر داد و گفت: این پایگاه به عنوان یکی از پایگاههای مرکزی ایران به متقاضیان صادرات و تجارت در زمینه ارایه اطلاعات سرویس دهی خواهد کرد.

● معاون امور تعاونی های اداره کل تعاون استان تهران اعلام نمود: از مجموع ۱۴ هزار و ۷۰۰ تعاونی در سطح استان تهران ۲۱۰۰ تعاونی بانوان با عضویت ۴۱۶ هزار نفر مشغول فعالیت هستند.

● نخستین شرکت تعاونی دهیاری در بین دهیاران بخش مرکزی زنجان و با عضویت دهیاران تشکیل شد. همچنین احداث واحدهای مسکونی طرح مسکن مهر زنجان برای ۱۷ هزار متقاضی آغاز شد.

● مدیر کل تعاون گیلان بیان نمود: عملیات ساخت خانه های طرح مسکن مهر در گیلان تا ۲ ماه دیگر آغاز می شود. وی افزود: براساس برنامه ریزی برای ساخت هر مسکن ۱۸ ماه زمان در نظر گرفته شده است، لذا پیش بینی می شود که فاز اول مسکن مهر تا پایان سال ۸۹ به پایان برسد.

● مدیر کل تعاون استان تهران گفت: اعتبار دو میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان به تعاونی های کوچک جهت رفع مشکلات و عقد قرارداد، چهار هزار و ۴۶۰ فرصت شغلی به شرط اشتغال ایجاد شده است.

● هشت تعاونی مسکن شاهد (تعاونی مهر شاهد) در استان همدان تاسیس می شود، در این تعداد تعاونی بیش از ۷ هزار خانوار ایثارگر عضو هستند که در قالب زمین های ۹۹ ساله به آنان مسکن تعلق خواهد گرفت.

● ۲۷۵ هزار متر مربع زمین برای ساخت واحدهای مسکونی طرح مسکن مهر در دامغان آماده سازی شده است و تاکنون زمین مورد نیاز به ۶ تعاونی واگذار شده است.

● مدیر کل تعاون استان اردبیل گفت: عملیات ساخت مسکن در شهرهای پارس آباد، نیر، نمین، خلخال و اردبیل به شرکت های خارجی واگذار می شود. وی افزود: دلیل حضور شرکت های خارجی در مشارکت این طرحها ساخت مسکن ارزان قیمت با کیفیت مناسب است.

● سه هزار و ۸۸۷ تعاونی در استان مازندران غیرفعال هستند، مدیر کل تعاون مازندران با اعلام این مطلب تعداد تعاونی های فعال در استان را بیش از هفت هزار تعاونی اعلام کرد ■

مهم ترین اثر تعاونیهای مالی در اشتغال در بنگاههای اقتصادی نمایان است که اینگونه تعاونیها سرمایه آنها را تامین می کنند. تعاونیها از طریق تامین اعتبار لازم برای مشاغل و کار آفرینان، رشد اقتصاد محلی را به جریان انداخته و ایجاد اشتغال می کنند. نقش تعاونیهای مالی به خصوص از این منظر حائز اهمیت است که آنها فعالیتهای تجاری مالی که به شکای دیگر نمی توانند از حمایت موسسات مالی بهره مند شوند را تامین سرمایه می کنند. تعاونیها از طریق ارائه سرمایه های خرد نیز به رشد خود اشتغالی به دست کار آفرینان با سرمایه های اندک کمک می کنند تا آنان نیز نقش مثبت خود را بر زندگی خانواده ها و شورای جهانی اتحادیه های اعتبار، در سطح جهانی، کار آفرینان خود اشتغال و تعداد قلیلی از کشاورزان خود اشتغال از ۱۰ تا ۷۰ درصد کل عضویت اتحادیه های اعتبار را به خود اختصاص داده اند.^(۱)

تعاونیهای مالی در تامین اعتبار یا ارائه برنامه های خرید اقساطی به مشتریان انگیزه مصرف و خرید محلی را در مردم ایجاد می کنند و در نتیجه محرکی برای تقاضای بیشتر به نیروی کار ایجاد می شود. علاوه بر این، تعاونی های بزرگ مالی، همچون دژاردان در کانادا، نه تنها در کشورهای مبدأ، بلکه در کشورهای رو به توسعه از طریق اجرای برنامه های توسعه ای و دیگر فعالیتهای همکاری تعاونی با تعاونی، اشتغالی می کنند.

در بین انواع مختلف تعاونی، تعاونیهای کارگری اساساً برای اهداف اشتغالی سازماندهی می شوند. آنها کسب و کارهایی هستند که با مالکیت و مدیریت کارکنان و کارگران خود شکل می گیرند. افرادی که به عنوان کارگر عضو، نظارت کامل و مستقیم بر آمیزه کار و سرمایه در روند تولید دارند. آنها نوعاً به دست صنعتگران ماهری تشکیل شده اند که در قالب یک بنگاه اقتصادی گردهم می آیند، یا به وسیله کارگرانی که برای خرید کسب و کاری در معرض خطر ورشکستگی، جایجایی محل یا بازنشستگی مالک آن سازماندهی شده اند. کارگران تولید کننده و صنعت گران با یکی شدن در یک نهاد تعاونی، به جای فعالیت های فردی، میزان موفقیت و شانس اشتغال پایدار خود را افزایش می دهند. ■

پی نوشت:

۱- به جان ایکنا "تعاونیهای مالی و سرمایه گذاری خرد"، مقاله ارائه شده در نشست کارشناسی تعاونیها و اشتغال رجوع شود، شانگ هی، ۱۵ تا ۱۹ می ۲۰۰۶.

سال نخست فعالیت و معافیت دائم برای تعاونی ها با سرمایه کمتر از ۷۵۰,۰۰۰ رینگت) برخوردارند. دولت مالزی با تاسیس کالج تعاون مالزی در سال ۱۹۵۶ در جهت افزایش دانش و آگاهی تعاونی ها تلاش نموده است.

در سال ۲۰۰۲، سیاست ملی تعاون از سوی دولت به تصویب رسید و از سال ۲۰۰۴ به مرحله اجرا گذاشته شد. در این سیاست، بخش تعاون به عنوان بخش رسمی در کنار بخش های دولتی و خصوصی در توسعه اقتصاد ملی شناسایی شده است. این سیاست دو هدف کوتاه مدت و بلندمدت را دنبال می کند. هدف کوتاه مدت آن افزایش آگاهی و شناخت عامه مردم درباره ماهیت و فرهنگ تعاون و اهداف بلندمدت آن رقابتی کردن تعاونی ها با هدف فقرزدایی، اشتغالی، ایجاد فرصت های تجاری و بالا بردن سطح زندگی مردم بر اساس اصول تعاون و همچنین تبیین نقش دولت در تنظیم و اجرای قانون تعاون می باشد. ■

و بازاریابی محصولات کشاورزی و تعاونی های خرید محصولات غیر کشاورزی قبل از کشورهای دیگر در آلمان تشکیل شد. در کنار این تعاونی ها، همچنین اشکال زیادی از تعاونی های تولیدی کشاورزی و غیر کشاورزی شامل تعاونی های مصرف و مسکن در این کشور به وجود آمد.

در مجموع، به نظر می رسد اقتصاد آلمان تمایل زیادی به گسترش تعاونی ها در اقتصاد دارد در حال حاضر حدود ۱۰ هزار تعاونی با بیش از ۲۰ میلیون نفر عضو و نزدیک به ۵۰۰ هزار نفر شاغل در این کشور وجود دارد و این امر شرکت های تعاونی را در آلمان به بزرگ ترین سازمان کسب و کار تبدیل کرده است. ■

چه تعریف جامعی از تعاون متناسب با مقتضیات کشورمان می توان ارائه داد؟

از نظر ما، تعاونی، اجتماع مستقل و داوطلبانه افرادی است که به منظور تامین نیازها و نیل به اهداف اقتصادی- اجتماعی- فرهنگی مشترک خود از طریق تاسیس، اداره و نظارت جمعی موسسه ای با مالکیت مشاع مبتنی بر ارزشهای خودیاری، دموکراسی، برابری و عدالت، انصاف، اتحاد، ارزشهای اخلاقی، صداقت، مسئولیت پذیری اجتماعی، دگرخواهی و آزادی با همدیگر توافق می کنند. این تعاونی ها نهادهایی را برای تجمیع سرمایه های خرد مردمی و صد البته ایجاد فضای بهره گیری از خرد جمعی و هم افزایی فکر جمعی در تولید ثروت و توزیع عادلانه آن فراهم می آورند. توجه به مسایل جامعه و رفع آن از جمله مزیت های بخش تعاون است. ■

نهضت تعاون در آسیا

رسیده. از جمله انواع موفق تعاونی ها در مالزی، تعاونی های آموزشگاهی است که بیش از ۵۰۰,۴ تعاونی از این نوع در سراسر کشور فعال می باشد و بچه های بین ۱۲ تا ۱۶ سال اعضای آنها را تشکیل می دهند. تعاونی ها در مالزی نقش مهمی در اقتصادی ملی ایفاء نموده و از سوی دولت به رسمیت شناخته شده است. دولت مالزی، مسئول ترویج و توسعه تعاونی ها می باشد. از نظر دولت نهضت تعاون محرک اولیه و یاریگر اصلی دولت در توسعه اقتصاد ملی است و تلاش می کند تا تمام موانع موجود در مسیر فعالیت و رشد تعاونی ها را حذف نماید. جدای از سیاست های حمایتی دولت، تعاونی ها از مزایا و معافیت های مالیاتی خاصی (معافیت در ۵

تعاونی ها در اوایل دهه ۱۹۰۰ و عمدتاً در جهت حمایت از حقوق روستائیان در برابر استثمار واسطه ها و نیز رفع مشکل بدهی های کارکنان دولتی پا به عرصه وجود نهادند. . . بطور کلی تعاونی ها در کشور مالزی به سه دسته کشاورزی، ماهیگیری و سایر تعاونی ها تقسیم می شود. تعاونی ها در مالزی، در بخشهای مختلف اقتصادی نظیر اعتبار و بانکداری، کشاورزی و ماهیگیری، ساخت و ساز، حمل و نقل، مصرف، صنایع، خدمات و مسکن فعالیت می کنند. در سال ۲۰۰۲ تعداد تعاونی غیر کشاورزی ۴۳۲۰ تعاونی بوده است که با مجموع ۵/۰۲ میلیون نفر عضو، سرمایه ۴/۴ میلیارد رینگتون و کل دارایی معادل ۱۹ میلیارد رینگتون به ثبت

نخستین بانک تعاونی

آلمان، از جمله کشورهایی است که نظام تعاونی در آن از غنای خاصی برخوردار است. اندیشمندانی نظیر ریفایزن و شولتسه دلش از بنیانگذاران نهضت تعاونی در آلمان هستند. دلش، اقدام به تأسیس بانک های تعاونی نمود و در سال ۱۸۵۹، تعداد ۳۰ بانک تعاون معتبر آلمان، اولین کنگره اتحادیه تعاونی را تشکیل داده و وی را به رهبری خود برگزیدند. همچنین شرکت های تعاونی که براساس نظر و

مدیریت مشارکت و اثرات آن

مشارکت از روزگاران قدیم با زندگی انسان پیوند داشته و به شیوه های متفاوت در جوامع گوناگون در سراسر زمان ها راه فراگشت را پیموده است. مشارکت در سازمان های بزرگ بازواری قوی برای مدیریت است که بسیاری از مشکلات درون سازمانی را سامان

می بخشد و اگر سازمان ها به این پدیده مهم در جهت تحقق اهداف خود توجه نکنند ناخواسته با مسائل و مشکلات بسیاری مواجه خواهند شد که ضررهای جبران ناپذیری برای سازمان در بر خواهد داشت.

اصل مشارکت کنندگان در مدیریت یا به عبارت دیگر مدیریت مشارکتی بر این پیش فرض استوار است. تاکید بیشتر بر شان و مقام انسان در محیط کار و لزوم نفوذ فرد بر تصمیماتی که در تعیین سرنوشت کاری وی موثرند. منظور از مشارکت کارکنان کلیه اقداماتی که میزان و نفوذ و مسئولیت کارکنان را در فرآیند تصمیم گیری از طریق نمایندگی مناسب در سطوح مختلف سازمان افزایش می دهد و هدف از آن نیز این است که از طریق دخالت دادن کارکنان در فرآیند تصمیم گیری روحیه کارکنان را نیرومند می کند و هویت آنان را با سازمان و هدف های آن ژرفا می بخشد.

در فضای سازمانی که مشارکت روان است برخورد، تعارض و ستیزه ها و هم چشمی های سهمگین بین مدیران و کارکنان کاهش می یابد و درجه بردباری و شکیبایی مردمان نسبت به یکدیگر افزایش می پذیرد.

مشارکت در مدیریت سبب می شود تا میزان سرپرستی و نظارت بر کارکنان کاهش و کارکنان خود برای بالا بردن اندازه بهره روی دلسوزی نشان دهند و طرفین کار با داشتن حق و فرصت مساوی برای تبادل نظر و تصمیم گیری درباره مسائل سازمانی، خود را متعلق به گروه واحدی بدانند که در جهت تحقق هدف های مشترک فعالیت می کنند.

مشارکت کنندگان دارای هدف های اقتصادی - اجتماعی و روانی است. از نظر اقتصادی مشارکت سبب افزایش کمی و کیفی بهره وری در سازمان می شود، در بعد اجتماعی تعارضات را کاهش می دهد و محیط کاری سالم و مناسبی را به وجود می آورد و صلح و آرامش را در سازمان تداوم می بخشد. از نظر روانی نیز با نظام مشارکت در مدیریت، ارزش عامل انسانی در سازمان به رسمیت شناخته می شود و به جنبه انسانی کار توجه بیشتری می گردد و این امر موجب رضایت کارکنان می شود.

مشارکت یعنی فعال بودن

شیوه مشارکتی زندگی مستلزم آن است که هر کس رفتارهای انفرادی گذشته را کنار بگذارد تا به معنای واقعی فعال شود. فعال بودن واقعی از حد اثرگذاری هدفمند فراتر می رود. سازمان مشارکتی تمامی افراد ذی نفع خود را دعوت می کند تا به طور عمیق و با اشتیاق درباره آنچه اعتقاد دارند و آنچه فکر می کنند که سازمان می تواند و یا بدست آورد، ببیند. همچنین از آنان دعوت می کند تا اندیشه ها و عقاید خویش را بیرون بدهند و بدون واژه از تلافی، به دفاع از آنها بپردازند. بنابراین سازمان های مشارکتی سازمان هایی فعال هستند. کارکنان علل موافقت یا عدم موافقت خود را اعلام می کنند و به بحث می پردازند، همچنین می کوشند تا شبکه های حمایتی فعال بوجود آورند که به توافق های رسمی و تأمین مالی در مورد نظرات شان بیانجامد. تمامی این فعالیت ها مستلزم آن است که مدیران ارشد از شدت نظارت خود بکاهند. آنها باید به دیگران اجازه جلب آرای سایرین را بدهند

و مشوق کوشش های آنها در این سیاستی باشند که بخشی از فعال بودن است. البته برای جلب آراء باید روی عقاید تمرکز کرد تا به تقاضای نامشروع امتیازگیری از صاحبان قدرت نینجامد و تنها در محدوده بحث و گفت و گو و مجاب سازی فکری باقی بماند.

در بعضی از سازمان ها تنها حدود ۱۰ درصد از منابع موجود هر نظام اجتماعی برای ایجاد عملکرد آگاهانه و قابل تغییر به کار گرفته می شود. البته بدین علت نیست که نوعی محدودیت از جانب مراتب بالا برای قابلیت به کارگیری منابع یک اجتماع در میان است بلکه به احتمال زیاد به علت فعالیت نداشتن و وابستگی ذاتی موجود در آن است.

مشارکت مستلزم آن است که همه افراد در هر جای نظام و هر زمان که لازم باشد، نیروی خود را بر آفرینش سازمان و جهت دهی به آن به کار گیرند. تنها چنین فعال بودنی می تواند پاسخگوی نیازهای بهبود مداوم، واکنش سریع و به موقع، تفکر خلاق و دیگر چالش هایی باشد که سازمان های نوین باید به آنها روبه رو شوند.

پیش نیازهای مدیریت مشارکتی

مشارکت در مدیریت سازمان ها به عنوان یک ضرورت اجتناب ناپذیر شناخته شده است و بسیاری از شرکت های صنعتی، بازرگانی و حتی سازمان های دولتی در تنظیم برنامه های اجرایی و هدایت کارهای روزانه خود از روش های مشارکت جویانه بهره می گیرند. به دلیل اینکه مشارکت یک پدیده با اهمیت می باشد ضروری است جهت اجرای بهینه روش های مشارکت، بستر و مقدمات آن فراهم تا در کامیابی برنامه ها خللی حاصل نگردد.

لذا پیش نیازهای مشارکت عبارتند از:

الف) فراهم کردن زمان کافی برای احراز آمادگی در برنامه مشارکت و کامیابی آن اثری بنیادی دارد. از این رو مشارکت در زمان اضطرار، یا فرصت اندک، یا شتاب در فوریت کار نمی تواند کامیاب گردد. هر اندازه مردم وقت بیشتری برای بررسی جوانب کار داشته باشند و مقدمات لازم را به درستی برگزینند در پذیرش بار مسئولیت و علاقه مندی به شرکت در کار گروهی رغبت بیشتری نشان خواهند داد.

ب) موضوع مورد مشارکت باید با کار کسانی که در آن شرکت می نمایند مربوط باشد و در قلمرو علاقه مندی و دلبستگی آنان قرار گیرد. هر گاه مشارکت در زمینه هایی که با نیاز و رغبت مردم ناسازگار باشد آغاز گردد نومیادی و کاهش علاقه مندی را سبب می شود و مشارکت را به ناکامی می کشاند.

ج) مشارکت باید به گونه ای باشد که هزینه های آن از سودمندی هایی که فراهم می آورد فزونی گیرد. در حقیقت کوشش های مشارکت جویانه باید وسیله ای برای کاهش هزینه ها و افزایش بهره وری به شمار آید تا اهمیت تلاش های مشارکت جویانه بیشتر آشکار شود.

د) مدیریت سطوح بالا و میانی سازمان باید به پدیده مشارکت متعهد باشند آن را یک ضرورت بنیادی در رشد و شکوفایی کارکنان به شمار آورند و از تلاش های مشارکت جویانه حمایت کنند.

از این رو مشارکت باید نخست به صورت یک فرهنگ در پیکره سازمان جای گیرد تا پس از آن بتواند بهره های لازم را به دست آورد و به یک امر ملی تبدیل گردد

دیدگاه

وضعیت و اختیارات بخش تعاون در قانون برنامه چهارم توسعه کشور:

در برنامه چهارم توسعه وظایف و اختیارات بخش تعاون در ماده ۱۰۲ مورد توجه قرار گرفته و در راستای تحقق پذیری آن پنج محور به شرح ذیل بر بخش تکلیف شده است.

ماده (۱۰۲): دولت موظف است برنامه توسعه بخش تعاونی را با رویکرد استفاده موثر از قابلیت های بخش تعاونی، در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها، تأمین منابع لازم برای سرمایه گذاریها، از طریق تجمیع سرمایه های کوچک، اجرای بند (۲) اصل چهارم و سوم (۴۳) قانون اساسی، افزایش قدرت رقابتی و توانمندسازی بنگاه های اقتصادی متوسط و کوچک، کاهش تصدیهای دولتی، گسترش مالکیت و توسعه مشارکت عامه مردم در فعالیت های اقتصادی مشتمل بر محورهای ذیل تهیه و تا پایان سال ۱۳۸۳ تقدیم مجلس شورای اسلامی نمایند:

الف) توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ التحصیلان و سایر افراد جویای کار، در راستای برقراری تعاملات اجتماعی لازم جهت شکل گیری فعالیت واحدهای تعاونی.

ب) ارتقای بهره وری و توسعه و بهبود مدیریت تعاونیها.

ج) ترویج فرهنگ تعاون و اصلاح محیط حقوقی توسط بخش و آرایه لوایح قانونی مورد نیاز.

د) اولویت دادن به بخش تعاونی، در انتقال فعالیتها و کاهش تصدیهای بخش دولتی اقتصاد به بخش غیردولتی.

ه) توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی در چارچوب بند (۴۷) سیاستهای کلی برنامه چهارم.

و) تسهیل فرآیند دستیابی تعاونیها به منابع، امکانات، فناوریهای نوین، بازارها و بهبود محیط کسب و کار.

ز) تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی بین انواع تعاونی ها.

همانگونه که ملاحظه می شود اجرای وظایف همانند اشتغال و توانمندسازی، ارتقای بهره وری، بهبود مدیریت، ترویج فرهنگ تعاون، اصلاح محیط حقوقی، کاهش تصدی های بخش دولتی، توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی، تسهیل فرآیند دستیابی به منابع و امکانات و تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندها از اهم وظایف بخش در نظر گرفته شده است ■

راه اندازی ۳۰ هزار تعاونی آموزشی در سال جاری

نواوری و شکوفایی

معاون تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون از راه اندازی ۳۰ هزار تعاونی آموزشی با مشارکت وزارت آموزش و پرورش در سال جاری خبر داد.

غلامحسین حسینی نیا از راه اندازی ۳۰ هزار تعاونی آموزشی در سراسر کشور خبر داد و گفت: با برنامه ریزی های انجام شده، قرار است تعاونی های آموزشی در مدارس کشور راه اندازی شوند. معاون تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون اظهار داشت: این طرح قرار است با همکاری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش در کشور انجام شود.

حسینی نیا راه اندازی تعاونی های آموزشی را در مدارس پرجمعیت کشور امکان پذیر دانست و تصریح کرد: براساس آمارهای به دست آمده، هم اکنون ۷۰ هزار مدرسه می توانند در این طرح مشارکت کنند. وی برنامه ریزی برای فاز اول طرح یاد شده را برای ۳۰ هزار مدرسه از ۷۰ هزار مدرسه پر جمعیت و مستعد طرح اعلام کرد. معاون تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون اظهار امیدواری کرد که تا مهر ماه سال جاری طرح ایجاد ۳۰ هزار تعاونی آموزشی در مدارس پرجمعیت کشور عملیاتی شود. ■

عضویت در شرکت تعاونی

پیکره اصلی شرکتهای تعاونی را اعضاء آن تشکیل می دهند. عضو شخصی است که با خرید سهام و التزام به مقررات اساسنامه تعاونی، در امور آن مشارکت می نماید. بند ۱ ماده ۱ قانون شرکتهای تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰، عضو را چنین تعریف می نماید: «در شرکتهای و اتحادیه های تعاونی هر صاحب سهم اعم از اینکه شخص حقیقی یا حقوقی باشد، عضو شرکت یا اتحادیه نامیده می شود.» ماده ۸ اصلاحی قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰ نیز در تعریف عضو می گوید: «عضو در شرکتهای تعاونی، شخصی است حقیقی یا حقوقی غیردولتی که واجد شرایط مندرج در این قانون بوده و ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی آن تعاونی باشد.»

عضویت در شرکتهای تعاونی امری اختیاری است که از آن به «اصل آزادی عضویت» یاد می گردد. این اصل دو مفهوم اساسی را در بر دارد. اول اینکه افراد با اختیار و اراده خود به عضویت شرکتهای تعاونی درمی آیند و هیچکس را نمی توان مجبور به عضویت یا تشکیل شرکت تعاونی نمود. دوم آنکه تمام افرادی که نیاز به خدمات تعاونی دارند، می توانند از این موقعیت بهره مند گردند و هیچگونه تبعیض اعم از جنسی اجتماعی، نژادی، سیاسی و... نمی توان برای عضویت اشخاص قائل شد. مواد ۳ و ۵ قانون شرکتهای تعاونی سال، ۱۳۵۰، اصل مذکور را اینگونه تبیین می نمایند، «عضویت شرکت تعاونی برای تمام اشخاصی که محل فعالیت یا سکونت آنها در حوزه عمل شرکت باشد و به تمام یا قسمتی از خدمات شرکت احتیاج داشته باشند آزاد است. هیچگونه تبعیض یا محدودیتی برای عضویت در شرکت نباید وجود داشته باشد مگر به سبب عدم کفایت ظرفیت فنی تأسیسات و وسائل و امکانات شرکت مشروط به اینکه در اساسنامه تصریح شده باشد.» عضویت در شرکتهای تعاونی مستلزم وجود شرایطی است. این شرایط به دو دسته عمومی و اختصاصی تقسیم می گردند. شرایط عمومی عضویت همان مواردی است که در ماده ۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در پنج بند ذکر گردیده است. شرایط اختصاصی نیز به مواردی اطلاق می گردد که هر تعاونی براساس نوع، موضوع فعالیت و خصوصیات تشکیل دهندگان خود در اساسنامه قید می نماید.

ماده ۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، شرایط عمومی عضویت را چنین ذکر می نماید:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- ۲- عدم ممنوعیت قانونی و حجر
- ۳- خرید حداقل سهام مقرر در اساسنامه

۴- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی
۵- عدم عضویت در تعاونی مشابه

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران

باتوجه به بند اول شرایط مذکور، صرفاً اشخاص ایرانی می توانند از عضویت شرکتهای تعاونی ایران بهره مند شوند و اتباع بیگانه از این حق محرومند. احراز تابعیت ایرانی افراد براساس مدارک رسمی صورت می گیرد که صرفاً اتباع ایران آنها را دارا هستند. نمونه بارز این مدارک شناسنامه ایرانی است که طبق مقررات ثبت احوال صادر شده است.

۲- عدم ممنوعیت قانونی و حجر

۱-۲- مقصود از عدم ممنوعیت قانونی این است که شخص از نظر قانون، مجاز به عضویت در شرکتهای تعاونی باشد. عبارت دیگر مقررات موضوعه این حق را از وی سلب نکرده باشد. بعنوان مثال ماده ۱۰ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۶۳ عضویت مشمولین وظیفه عمومی در شرکتهای تعاونی را مستلزم ارائه «مدرک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت» دانسته است. بنا براین فردی که به سن مشمولیت رسیده و فاقد مدرک مذکور باشد، نمی تواند به عضویت تعاونی پذیرفته شود.

۲-۲- «حجر» در لغت بمعنای مانع و اصطلاح حقوقی بمعنی وضعیت یا حالتی است که شخص را از تصرف در اموال و حقوق مالی خود محروم می گرداند. چنین شخصی را اصطلاحاً «محجور» می نامند. مطابق ماده ۱۲۰۷ قانون مدنی «صغار»، «اشخاص غیر رشید» و «مجانین» محجور و از تصرف در اموال و حقوق مالی خود ممنوع هستند. باتوجه به اینکه عضویت در شرکتهای تعاونی نیز بلحاظ خرید سهام و پذیرش تعهدات مالی، نوعی تصرف در اموال و حقوق مالی محسوب می شود لذا قانونگذار، «عدم حجر» را از شرایط اساسی آن تلقی نموده است. اسباب حجر چنانکه در ماده ۱۲۰۷ مشاهده می شود، سه چیز است، صغر، سفه و جنون.

۲-۲-۱- «صغر» بمعنای عدم بلوغ است و صغیر یعنی کسی که به سن بلوغ نرسیده است. سن بلوغ در پسران پانزده سال تمام قمری و در دختران نه سال تمام قمری است. بموجب تبصره ۲ ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی قانونگذار علاوه بر بلوغ، «رشد» را نیز برای تصرف در اموال و حقوق مالی لازم دانسته است. حسب ماده واحده قانون راجع به رشد متعاملین مصوب سال ۱۳۱۳، ۱۸ سال شمسی تمام، سن رشد می باشد و کسی که ماقبل

این سن بخواهد معامله ای نماید بایستی رشد او در دادگاه ثابت شده باشد. باتوجه به مراتب فوق، متقاضی عضویت در شرکت تعاونی باید دارای ۱۸ سال سن بوده و چنانچه فردی پس از رسیدن به سن بلوغ و قبل از ۱۸ سالگی بخواهد به عضویت شرکت تعاونی پذیرفته شود، بایستی گواهی رشد صادره از محاکم دادگستری ارائه نماید.

۲-۲-۲- «سفه» یا عدم رشد، وضعیت کسی است که تصرفات او در اموال و حقوق خود عقلانی نباشد. به چنین شخص «سفییه» یا غیر رشید اطلاق می گردد. احراز سفه یا عدم رشد با دادگاه است. (ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی)

۲-۲-۳- جنون یا دیوانگی صفت کسی است که فاقد تشخیص نفع و ضرر و حسن و قبح است. جنون به هر درجه که باشد حجر است. جنون نیز مانند سفه بایستی در دادگاه ثابت شود. (ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی)

۳- خرید حداقل سهام مقرر در اساسنامه

مهمترین صورت مشارکت عضو در شرکت تعاونی، سهمین شدن در سرمایه آن است و این مشارکت از طریق خرید سهام انجام می پذیرد مقدار سهامی نیز که هر عضو بایستی خریداری نماید، در اساسنامه ذکر می شود.

۴- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی

قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران برای ورود به عضویت تعاونی ها علاوه بر خرید سهام، رعایت تشریفات خاصی را نیز لازم دانسته که عبارتست از تسلیم درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی. بنابراین صرف اعلام آمادگی عضو یا درخواست شفاهی و یا صرف خرید سهام تعاونی برای عضویت کفایت نمی نماید. همچنین با توجه به اینکه ماده ۸ قانون مذکور، عضو را ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی شرکت دانسته، این التزام و پایبندی بایستی در قالب یک سند تعهد، نمود خارجی یابد.

۵- عدم عضویت در تعاونی مشابه

امکانات موجود تعاونیها و مزایای این بخش اختصاص به همه افراد جامعه دارد و همه باید بتوانند از فرصتهای موجود آن بهره مند گردند. عضویت مضاعف یک فرد می تواند این امکان را بویژه در زمینه اشتغال از دیگران سلب نموده و تحقق اهداف بخش را با تردید روبرو کند. لذا قانونگذار یکی از شرایط عضویت را عدم عضویت در تعاونی مشابه اعلام نموده است. مقصود از تشابه نیز یکی بودن موضوع فعالیت تعاونیهاست مثل عضویت همزمان در دو تعاونی مسکن ■

پرسش و پاسخهای حقوقی تعاونیها

اعمال تبصره ۳ ماده ۱۲ آئین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی در مورد اولین مجمع عمومی تعاونی

□ با توجه به این که در یک شرکت تعاونی در شرف تأسیس هنوز اساسنامه ای به تصویب نرسیده و شرایط عضویت مشخص نمی باشد و در نتیجه نمی توان اشخاص حاضر در اولین مجمع عمومی را به طور واقع عضو تلقی نمود، آیا امکان اعمال تبصره ۳ ماده ۳ آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی مبنی بر (معافیت از ارائه مدارک مربوط به نشر آگهی و تشریفات دعوت و رعایت فاصله زمانی تاریخ دعوت تا تشکیل جلسه) در خصوص اینگونه تعاونیها وجود دارد؟

■ عموم و اطلاق مقررات تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی و آئین نامه مربوطه، شامل اولین مجمع عمومی عادی نیز می گردد و خروج آن از شمول مقررات مذکور نیازمند دلیل قانونی قابل اتکاء و احکام خاص می باشد. بدیهی است چنانچه به دلیل عدم تصویب اساسنامه، عنوان (عضو) را به اشخاص حاضر در اولین مجمع عمومی قابل اطلاق ندانیم، مقررات موضوع تبصره های ۲ و ۳ ماده ۳۲ قانون نیز که از کلمات اعضاء عضویت بهره جسته اند، حاکمیت و اثر خود را از دست داده و بسیاری از موارد با خلاء قانونی روبرو می گردد. در این رابطه توجه به مفاد ماده ۳۱ نیز خالی از قایده نیست که هیأت موسس را عده ای از

افراد واجد شرایط عضویت در تعاونی مربوطه دانسته در حالیکه هنوز اساسنامه ای به تصویب نرسیده و شرایط اختصاصی عضویت مشخص نیست. همچنین نصاب تشکیل مجامع عمومی عادی که به نسبت اعضاء شرکت تعیین می گردد و اولین مجمع عمومی نیز تابع آن است، قطع نظر از عدم تصویب اساسنامه و فقدان شرایط اختصاصی عضویت ملاک عمل است.

با توجه به آنچه گفته شد، به نظر می رسد افرادی که دارای شرایط عمومی عضویت (مندرج در ماده ۹ قانون بخش تعاون) بوده و سهام مقرر را خریداری نموده باشند و از طرفی هیأت موسس با توجه به نوع و موضوع فعالیت شرکت و شرایط اختصاصی مفروض، وضعیت آنها را منطبق با تعاونی دیده باشد، اعضاء اولین شرکت تلقی گردیده و در اولین مجمع عمومی عادی حضور می یابند. حال چنانچه کلیه این افراد در مجمع حاضر باشند، ارائه مدارک مربوط به نشر آگهی و تشریفات دعوت الزامی نیست.

البته این نکته را نیز نمی توان از نظر دور داشت که اجرای مقررات دستور العمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونیها و اتاقهای تعاون، به نوعی اعمال تبصره ۲ ماده ۳۲ آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی را در مورد اولین مجمع عمومی عادی تعاونیها با ابهام و تردید روبرو می کند زیرا در ماده ۲ این دستور العمل، مبدأ فرصت زمانی معرفی کاندیداها، یک هفته از تاریخ انتشار آگهی دعوت دانسته شده است! ■

شناخت جایگاه و حوزه های فعالیت تعاونی های گردشگری در ایران

(دکتر محمد رضا فرزین)

کمتر توسعه یافته، فصلی بودن فعالیت های گردشگری، کمبود نیروی انسانی آموزش دیده و در نتیجه ضعف ایده های خلاق و کارآفرین.

بر اساس این نتایج عرصه های پیشنهادی جهت تشکیل تعاونی های گردشگری شامل: ایجاد تعاونی های بازاریابی مبتنی بر یک جاذبه خاص، ایجاد تعاونی های بازاریابی توسط آژانس ها، هتل ها، مراکز تفریحی و نهادهای محلی جهت حضور در بازارهای خارجی، ایجاد تعاونی های گردشگری به منظور حفظ محیط زیست و توسعه منابع اکوتوریسم، ایجاد تعاونی های گردشگری روستایی در حوزه های صنایع دستی، تشکیل تعاونی های آموزشی و پژوهشی در گردشگری، تشکیل تعاونی های گردشگری بازاریابی اینترنتی، تشکیل تعاونی برای اداره موزه ها و سایت موزه ها از طریق مشارکت مردمی می باشد.

استراتژی ها و راهکارهای تامین مالی، حقوقی و تقویت ساختار تعاونی های گردشگری نیز شامل: تقویت ارتباط بین تعاونی های گردشگری کشور با سازمان UNWTO جهت اخذ کمک های فنی، ارتباطات و اطلاعات، اخذ وام و اعتبار، تقویت ارتباط بین تعاونی های گردشگری کشور با اتحادیه اکو، اخذ کمک های اطلاعاتی، آموزش، کسب تجربیات و بازاریابی، تدوین مقررات واحد برای تعاونی های گردشگری در کشور، ایجاد یک نظم نظارتی بر تعاونی های گردشگری از طریق سازمان گردشگری، تدوین مقررات واحد برای تعاونی های گردشگری در کشور و استقرار نظام برنامه و بودجه به صورت اصول اسناد در اختیار در چارچوب قوانین و مقررات حقوقی که جنبه نظارتی و از طرفی حمایت حقوقی مستقیم دارد ■

جهان در سال ۱۴۰۴ (۲۰ میلیون گردشگر)، گسترش فرصت های کاربرد IT در گردشگری، تهدیدات: افزایش قیمت حمل و نقل به دنبال افزایش قیمت نفت، سهم پایین سفر در هزینه خانوارهای ایرانی، سهم بالای گردشگران کم درآمد در ترکیب گردشگران ورودی به ایران، عدم تحقق برنامه های دولت در بخش تعاون و بخش گردشگری، نقاط قوت: حضور تعاونی های گردشگری در برگزاری تورهای داخلی و خارجی و ارائه خدمات مسافرتی، گستردگی صنایع وابسته به گردشگری در ایران، افزایش سرمایه صندوق تعاون جهت اختصاص به تعاونی ها، نقاط ضعف: پایین بودن متوسط اشتغال در تعاونی های موجود گردشگری کشور، سهم پایین تعاونی های گردشگری در استان های

طرح تحقیقاتی آسیب شناسی تعاونی های گردشگری در ایران در پی شناسایی موقعیت و جایگاه تعاونی های گردشگری ایران و سایر کشورهای جهان و بررسی و تجزیه و تحلیل قوت ها و ضعف ها، فرصت ها و تهدیدها و ریشه یابی دلایل بروز آنها است. اطلاعات مورد نیاز این مطالعه از طریق مطالعات میدانی و مطالعه اسناد و مدارک موجود تامین شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آماری تحلیل فراوانی ها و رگرسیون داده ها، جدول SWOT استفاده شده است.

بررسی ها نشان می دهد که تعداد کل تعاونی های گردشگری فعال در کشور ۱۷۷ تعاونی است و ۱۱۲ تعاونی غیر فعال نیز وجود دارد. استان های مازندران، گیلان، اردبیل، خوزستان، قم و هرمزگان استان هایی هستند که هم از نظر تعداد تعاونی فعال و هم غیر فعال در سطح کشور در رده های اول قرار دارند. بیشترین تعداد و سهم از تعاونی های کل کشور در استان های توسعه یافته و کمترین آنها در استان های کمتر توسعه یافته است. از مجموع ۱۷۷ تعاونی فعال ۷۰ تعاونی در استان های توسعه یافته (۳۹/۵٪)، ۶۸ تعاونی در استان های در حال توسعه (۳۸/۴٪) و ۳۹ تعاونی در استان های کمتر توسعه یافته (۲۲٪) واقع شده اند. بر اساس تحلیل SWOT، فرصت ها، تهدیدات، نقاط قوت و نقاط ضعف صنعت گردشگری در ایران بررسی شد. فرصت های موجود: روند رشد سریع صنعت گردشگری در جهان نسبت به سایر کسب و کارها، ورود گردشگران ایرانی از ۲۱ مرز زمینی، ۲۶ مرز هوایی، ۱۹ مرز دریایی، گسترش مشارکت های مردمی در فعالیت های گردشگری، هدف گذاری دستیابی به ۱/۵ درصد گردشگران بین المللی

تعاون در تحلیل رسانه ها

تبدیل می کند و این خطر وجود دارد که اگر سهام عدالت اجرایی شود و بعد سهام مردم در بورس قیمت گذاری شود، زندگی همه افراد ایرانی تحت تاثیر نوسانات سیاسی قرار بگیرد.

جهان اقتصاد به آسیب شناسی جایگاه تعاون از منظر عضو کمیسیون اصل ۴۴ قانون اساسی اینگونه پرداخته که به دلیل حاکمیت تفکرات غیر متناسب بعضی از سیاست گذاران اقتصادی با مکتب اسلام هنوز برنامه ریزی ها به نحوی طراحی نشده است که تعاونی ها بتوانند جایگاه خود را در اقتصاد ایران پیدا کنند.

در ادامه مطلب آمده که ورود ایران در مبادلات خارجی و تفکرات سرمایه داری بر اقتصاد کشور موجب شده که نوعی سرمایه محوری در این مبادلات شکل بگیرد و تعاونیها نتوانند جایگاه لازم را پیدا کنند.

روزنامه قدس در یک گزارش اختصاصی یکی از مسایل پیش روی طرح مسکن مهر را کم جاذبه بودن نقاطی که طرح در آن اجرا می شود بر شمرده و برای مقابله با آن سرمایه گذاری در امکانات زیرساختی زندگی در جهت راضی کردن خانوارها برای استقرار در آنها توصیه گردیده تا این آفت طرح های انبوه سازی دولت قبل متوجه آن نگردد. گزارش یاد شده همچنین نبود زیرساختها از جمله کمبود مصالح و قیمت بالای آن را به عنوان مشکلی تاثیر گذار در ارتقای قیمت نهایی مسکن ها در این طرح عنوان نموده است ■

در تبیین نقش تعاون در زمینه توسعه و پیشرفت در قالب یادداشتی در روزنامه اعتماد ملی اینگونه آمده که گرچه تاکنون گامهای مهمی در راه گسترش جایگاه تعاونی ها و کارکرد آنها برداشته شده است ولی به علت حجم و گستردگی کار فعالیت های بسیاری برای رسیدن به آمال و آرزوهای بنیانگذاران نظام بویژه شخصیتی مانند شهید دکتر بهشتی بایستی انجام شود. با توجه به آمارهای موجود هنوز از رسیدن به نقطه مطلوب تعاونی ها دور هستیم ولی با توجه به نگاه مثبت تمام دولت هایی که پس از انقلاب زمام امور را در دست داشته اند حرکت به سوی تقویت نهضت تعاون و فراگیر نمودن آن امیدوار کننده است.

با توجه با سند چشم انداز توسعه ۲۰ ساله کشور، ۳۰ درصد از درآمد ناشی از واگذاری های بخش دولتی به بخش خصوصی و تعاون، بسیار حائز اهمیت بوده و تا پایان برنامه پنجم توسعه مقرر شده است که ۲۵ درصد اقتصاد ایران از بخش تعاون تشکیل گردد و راه برای سرمایه گذاری اقشار ضعیف جامعه و دهک های پایین هموار شود. حتی در قانون جدید، تعاونی های جدیدی نیز به نام تعاونی های فراگیر ملی در حال شکل گیری می باشد. در روزنامه کار گزاران در مطلبی انتقادی راجع به سهام عدالت با عنوان سهام عدالت در بازار سیاه بورس اینگونه عنوان گردیده است که در همه کشورها از جمله ایران بازار سهام عدالت این تاثیر منفی را دارد که نوسانات سیاسی را به نوسانات اقتصادی

ویژگیهای شاخص قوانین و مقررات تعاون در سطح آسیا و اقیانوسیه

است. البته این اصول، هیچ ارتباطی با متن "بیانیه هویت تعاونی‌های اتحادیه بین‌المللی تعاون" ندارند.

ک- در بخش ۹ تا ۱۳ از قانون تعاونی‌های تایلند فصل ۱، به تاسیس سازمان توسعه تعاون کشور اشاره شده که وظیفه تدوین و اجرای سیاست‌های تعاونی و نظارت و توسعه آنان را بر عهده خواهد داشت.

ل- در قوانین تعاون نپال نوعی آزادی عمل دیده می‌شود، یعنی دولت صرفاً مسئولیت ثبت و بازرسی تعاونی‌ها را بر عهده داشته و در سایر امور آنان دخالت نمی‌کند.

م- و سرانجام آنکه، ویتنامی‌ها به تعریف جامعی از تعاون رسیده‌اند و در فصل ۱ (از متن قانون خود اینطور بیان کرده‌اند): "یک تعاونی به مفهوم یک موسسه کاملاً اقتصادی تلقی می‌شود که از سوی افراد، خانوارها و هویت‌های مشخصی (که از این پس "عضو" نامیده می‌شوند) تاسیس می‌گردد. این اعضا، با نیازها و منابع مشترک، با مشارکت داوطلبانه سرمایه یا نیروی کار خود و منطبق با اصول و شرایط قانونی، به توسعه و تعالی خود و تعاونی خود اندیشیده و با هدف کمک به یکدیگر، به فعالیت‌های تولیدی و تجاری و در جهت بهبود شرایط مادی و معنوی زندگی و نهایتاً ارتقاء اجتماعی - اقتصادی کشور، تلاش می‌کنند.

تعاونی‌ها باید به عنوان بنگاه‌های صنفی عمل کرده و در چارچوب قوانین مربوطه، از هویت حقوقی، مستقل و خود مختار در نظام اقتصادی و در محدوده سهام و سرمایه و اعتبارات انباشته خود، بهره‌مند باشند.

به علاوه، قانون تعاونی‌های ویتنام، پیش‌بینی‌های حقوقی برای متحد ساختن تعاونی‌ها در سطوح ملی و استانی را معمول داشته و چارچوب قانونی آنرا به تصویب نخست‌وزیر رسانده است. این راهبرد، در سطوح استانی و شهری نیز به تایید رئیس کمیته خلق آن کشور رسیده است ■

مورد استفاده تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها می‌باشد. وجود دو قانون تعاونی در ایران همواره مورد انتقاد کارشناسان امر بوده و ضرورت تلفیق و یکپارچگی قوانین مزبور بارها توسط صاحب نظران گوشزد شده است.

ط- آئین‌نامه اجرایی فیلیپین در بخش تعاونی‌های این کشور، ناظر بر شرایط خاصی برای انواع مختلفی از تعاونی‌ها به شرح زیر است:

- ۱- تعاونی‌های فعال در بخش اصلاحات کشاورزی (فصل ۱۱)
- ۲- تعاونی‌های دولتی (فصل ۱۲)
- ۳- بانک‌های تعاون (فصل ۱۳)
- ۴- تعاونی‌های اعتبار (فصل ۱۴)
- ۵- تعاونی‌های بیمه (فصل ۱۵)

ی- در قانون تعاونی‌های میانمار، فصلی دیده شده که به اصول پایه در بخش فعالیت‌های تعاونی‌ها مربوط

الف- اغلب کشورهای منطقه از قوانین جامعی در بخش تعاون برخوردارند که برای انواع تعاونی‌ها قابل استفاده هستند.

ب- هندوستان، تنها کشوری است که از چهار نوع قانون تعاون به شرح زیر بهره‌برداری می‌کند:

۱- قوانین تعاون ایالتی
۲- قوانین مربوط به تعاونی‌های خوداتکا و مستقل

۳- قوانین جامعه تعاونی‌های چند ایالتی (برای استفاده تعاونی‌هایی با حوزه فعالیت فراتر از یک ایالت)

۴- قوانین شرکت‌های تولیدی
ج- قوانین تعاونی‌های کشاورزی ژاپن و کره، شرایط بسیار جامعی را برای نقش و فعالیت فدراسیون‌ها فراهم آورده است.

ه- قوانین تعاون مالزی، سیستم آنگاکاسا (ANGAKASA) را به عنوان "سازمان ملی تعاون" برگزیده است.

و- قوانین تعاون تایلند به سازمان تعاون این کشور اجازه داده تا با یک سری فعالیت‌های خاص، امکان توسعه تعاونی‌ها را فراهم نماید.

ز- در ماده ۵۷ از فصل ۱۱ قانون تعاونی اندونزی آمده است که تاسیس یک سازمان واحد برای انجام فعالیت در قالب یک انجمن و در جهت تضمین منافع تعاونی‌ها و به عنوان سخنگوی جامعه تعاون ضروری است."

ح- پس از آنکه بخش تعاون به عنوان یکی از بخش‌های سه‌گانه اقتصاد ایران در قانون اساسی به رسمیت شناخته شد. متعاقباً در سال ۱۳۷۰ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. البته در سال ۱۳۵۰ نیز قانون شرکت‌های تعاونی توسط مجلس شورای ملی به تصویب رسیده بود که در حال حاضر هنوز مورد استناد سازمان تعاون روستایی ایران بوده و بخشهایی از آن که در قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰ به طور صریح یا ضمنی نسخ نشده است همچنان

طرح‌های نوآورانه طرح مطالعاتی تبیینی راهکارهای پیشبرد «مهندسی حرفه‌ای» در بخش تعاون

- پژوهش
- ارتباطات تعاونیها
- ۳- چارچوب‌های مورد توصیه نهادهای ملی و بین‌المللی تخصصی تعاونیها از جمله شورای توسعه تعاونیهای خارجی (OCCD) آمریکا و بنیاد تعاونیهای بلژیک (BCI/BRS).
- ۴- مؤسسات آموزش بین‌المللی تخصصی در حیطه تعاونیها و دوره آموزشی بلندمدت و کوتاه مدت آنها از جمله ICECOS که در خاورمیانه تمرکز دارد.
- ۵- برنامه‌های ملی و منطقه‌ای ارتقای توانمندیهای تعاونیها در کشورهای منتخب ■

- مشخصه‌های یک تعاونی در ایران و مولفه‌های مهندسی کردن امور برای حرفه‌ای شدن مؤسسات تعاونی ایران کدامند؟
- منابع اطلاعاتی مفید برای دستیابی به یک چارچوب مناسب جهت تبیینی مشخصات حرفه‌ای‌گری در یک موسسه تعاونی:
- ۱- توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار (ILO) برای توسعه تعاونیها از جمله توصیه نامه شماره ۱۹۳ مصوب سال ۲۰۰۲.
- ۲- برنامه‌های پژوهشی و آموزشی اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA) در زمینه تمرکزهای چهارگانه ذیل:
- عدالت در جنسیت
- توسعه منابع انسانی

صاحب امتیاز: وزارت تعاون
مدیر مسئول: دکتر غلامحسین حسینی نیا
دبیر تحریریه: مهدی صوفیان
نشانی: میدان تختی، وزارت تعاون، طبقه چهارم،
معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج
تلفن: ۸۸۵۲۰۹۰